

(Brief Report)

CPR

CPR

چکیده

زمینه و هدف: احیای قلب و ریبه (CPR) سلسله اعمالی است که به وسیله افراد آگاه و حاضر در صحنه برای بازگرداندن قلب و ریبه انجام می‌شود. این مطالعه با هدف سنجش تاثیر آموزش CPR بر آگاهی پرستاران شاغل در مراکز درمانی نسبت به احیای قلبی - ریوی انجام شد.

روش بررسی: این مطالعه به صورت کارآزمایی گروهی و به روش قبل و بعد از اجرا روی ۲۶ نفر از پرستاران شاغل در دانشگاه علوم پزشکی گلستان انجام شد. ابزار مورد استفاده در این تحقیق پرسشنامه و شامل ۲۳ پرسش آگاهی بود. به طوری که پاسخگویی به سؤالات نیاز به آگاهی از اصول احیاء مقدماتی و پیشرفته را داشت که بین شرکت‌کنندگان توزیع و در حضور محقق قبل و بعد از اتمام آموزش تکمیل و گردآوری گردید. شیوه آموزش به صورت سخنرانی و روش اجرای عملی بر روی مانکن طی ۲ روز، هر روز ۸ ساعت و به صورت کارگاهی در دو بخش پایه و پیشرفته انجام گرفت. با توجه به کیفی بودن داده‌ها، از آزمون ویلکاکسون استفاده شد. سطح معنی‌داری در کلیه آزمون‌ها $\alpha=0/01$ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: از ۲۶ پرستار لیسانس انتخاب شده، ۵۷/۷ درصد مرد و ۴۲/۳ درصد زن با میانگین سنی $35/99 \pm 5/54$ و با میانگین سابقه کار ۱۰/۳۵ بودند. آگاهی در مورد آریتمی‌های شایع منجر به مرگ و پروتکل‌های درمانی متداول قبل از آموزش بسیار پایین و نیز در مورد دارودرمانی چندان مناسب نبود. پس از آموزش میزان آگاهی به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافت. البته در بعضی موضوعات مانند علایم ایست قلبی، اقدامات اولیه در برخورد با بیمار دچار ایست قلبی - ریوی، مانورهای باز کردن راه هوایی و چگونگی انجام ماساژ افزایش آگاهی قابل ملاحظه نبود.

نتیجه‌گیری: نتایج این تحقیق بیانگر آگاهی بسیار کم پرستاران در مورد آریتمی‌های شایع منجر به مرگ، چگونگی برقراری گردش خون و داروهای مورد، مانور هایملیش و چگونگی انجام آن بود. همچنین این تحقیق نشان داد که دوره‌های آموزشی می‌تواند بر افزایش آگاهی پرستاران تاثیر قابل ملاحظه‌ای داشته باشد.

کلید واژه‌ها: قلب و ریبه - آگاهی - دوره آموزشی - کارکنان پرستار - گرگان

فوزیه بخشا

کارشناس ارشد بیهوشی آموزشکده پیراپزشکی

دانشگاه علوم پزشکی گرگان

ناصر بهنام‌پور

کارشناس ارشد آمار حیاتی

عضو هیأت علمی آموزشکده پیراپزشکی

دانشگاه علوم پزشکی گرگان

نویسنده مسؤل: فوزیه بخشا

پست الکترونیکی: bakhsha_fo@yahoo.com

نشانی: گرگان، کیلومتر ۲ جاده گرگان به ساری

دانشگاه علوم پزشکی گرگان، آموزشکده پیراپزشکی

گروه اتاق عمل و بیهوشی

تلفن: ۰۱۷۱-۴۴۲۱۶۶۳

نمبر: ۴۴۲۱۶۶۳

وصول مقاله: ۸۵/۴/۲۵

اصلاح نهایی: ۸۵/۱۲/۸

پذیرش مقاله: ۸۵/۱۲/۲۰

مقدمه

عملیات احیاء قلبی- ریوی (CPR) سلسله اقدامات اساسی به منظور نجات بیماران مبتلا به ایست قلبی- تنفسی است که به وسیله افراد ماهر و آگاه در صحنه صورت می گیرد. مواجهه با چنین مسأله حادای بایستی براساس اصول علمی، استانداردهای قانونی و نیروی انسانی برخوردار از صلاحیت علمی و عملی باشد. پرستاران جزء اولین نفرات تیم درمانی هستند که در مراحل اولیه با چنین بیمارانی روبرو می گردند و لزوم آموزش و تمرین در امر احیاء قلب و ریه در این امر برای پرستاران کاملاً روشن است. پرستارانی که در بخش های بیمارستانی کار می کنند، باید بدانند که نقش بسیار حساسی دارند و بایستی از آگاهی کافی در مورد چگونگی عملیات حیات بخش برخوردار باشند. زیرا این مسأله به حیات و زندگی بیمار بستگی دارد (۱). Eastwick-Field در سال ۱۹۹۶ آموزش احیاء قلبی- ریوی در سطح وسیع را برای پرستاران یکی از مهارت های فردی و به عنوان یک هدف مسئولین مراقبت های بهداشتی- درمانی دانست و اعلام کرد که اقدامات پیشرفته حفظ حیات را بایستی پرستارها به طور ایده آل انجام دهند (۲). Bromfield در مطالعه ای برای تحقیق روی حفظ کیفیت مهارت ها و دانش پرستاران، ثابت کرد که این مهارت ها اگر استفاده و به روز نشود، از بین می رود و اهمیت بازآموزی احیاء قلبی- ریوی را عنوان کرد (۳). همچنین مطالعات مشابه روی پرستارها و پزشک ها در انجام عملیات احیاء قلبی- ریوی نیز مبین این مطلب بود که دانش و مهارت های احیاء کافی نبوده و این آموزش ها بایستی به طور مرتب به روز و نو گردد (۴-۶). هدف از این تحقیق سنجش تاثیر آموزش CPR طی کارگاه دو روزه مبتنی بر احیای قلبی- ریوی در دو سطح پایه و پیشرفته به صورت تئوری و عملی و ارزیابی تاثیر آموزش بر میزان آگاهی پرستاران شاغل در مراکز درمانی بود.

روش بررسی

این مطالعه شبه تجربی به صورت کارآزمایی گروهی و به روش قبل و بعد از اجرا روی ۲۶ نفر از پرستاران شاغل در مراکز آموزشی درمانی استان وابسته به دانشگاه علوم پزشکی استان گلستان بود. روش نمونه گیری تصادفی ساده بدون

جایگذاری از جامعه هدف بود.

ابزار مورد استفاده در این تحقیق پرسشنامه ای شامل ۴۳ پرسش آگاهی و سؤالات از نوع چند جوابی و تصویری بود. پرسش نامه براساس آخرین منابع و کتب معتبر، طراحی و استاندارد شد، به طوری که پاسخگویی به سؤالات نیاز به آگاهی از اصول احیاء مقدماتی و پیشرفته را داشت که این اصول عبارتند از: تشخیص علایم ایست قلبی- تنفسی، چگونگی باز کردن راه هوایی، نفس دادن و برقراری گردش خون، اصول تشخیص آریتمی های منجر به مرگ و پروتکل های درمانی، اصول کاربرد دارو و اصول کاربرد الکتروشوک.

برای تعیین پایایی علمی از روش آزمون مجدد استفاده شد. پایایی سؤالات از ۰/۹ به بالا مورد تایید قرار گرفت. قبل از شروع کارگاه پرسشنامه بین شرکت کنندگان توزیع و در حضور محقق قبل و بعد از اتمام کارگاه تکمیل و گردآوری گردید. مدت پاسخگویی به سؤالات ۳۰ دقیقه در نظر گرفته شد. شیوه آموزش به صورت سخنرانی و روش اجرای عملی بر روی مانکن طی ۲روز، هر روز ۸ساعت در دو بخش پایه و پیشرفته انجام گرفت. با توجه به کیفی بودن داده ها، از آزمون ویلکا کسون استفاده شد. سطح معنی داری در کلیه آزمون ها $\alpha=0/01$ در نظر گرفته شد.

یافته ها

در این پژوهش از ۲۶ پرستار لیسانس انتخاب شده، ۱۵ نفر (۵۷/۷ درصد) مرد و ۱۱ نفر (۴۲/۳ درصد) زن بودند و دارای حداقل سن ۲۵ و حداکثر سن ۵۰ سال با میانگین سنی $35/54 \pm 5/99$ و با سابقه کار بین صفر تا ۲۴ سال با میانگین $10/35$ سال بودند.

یافته ها نشان داد آگاهی در مورد آریتمی های شایع منجر به مرگ و پروتکل های درمانی متداول قبل از آموزش بسیار پایین و نیز در مورد دارودرمانی چندان مناسب نبود ولی پس از آموزش میزان آگاهی به طور قابل ملاحظه ای افزایش یافت. همچنین در بعضی موضوعات مانند علایم ایست قلبی و اقدامات اولیه برخورد با مریض دچار ایست قلبی، مانورهای باز کردن راه هوایی و چگونگی انجام ماساژ قلبی، افزایش آگاهی قابل ملاحظه نبود ($P < 0/05$) (جدول ۱).

جدول ۱: مقایسه آگاهی پرستاران از اصول احیاء قلبی-ریوی پایه و پیشرفته قبل و بعد از آموزش

ارزش P	نمره بعد از آموزش	نمره قبل از آموزش	عوامل مورد مطالعه
	۳۶۰	۳۴۵	علامه ایست قلبی
	۷۵۰	۷۲۰	اولین اقدام در برخورد با مریض دچار ایست قلبی
<۰/۰۵	۳۴۰	۲۱۰	مانور هایملیش و چگونگی انجام آن
<۰/۰۵	۱۸۸۵	۱۷۳۵	چگونگی برقراری سیستم گردش خون و کنترل بیمار
	۷۶۰	۶۵۵	مانورهای بازکردن راه هوایی و چگونگی نفس دادن
	۴۲۵	۴۰۵	چگونگی انجام ماساژ قلبی
	۶۹۰	۶۵۰	اطلاعات در مورد چگونگی استفاده از دستگاه الکترو شوک
<۰/۰۵	۱۷۲۵	۱۱۹۵	اطلاعات در مورد آریتمی‌های شایع منجر به مرگ (فیبریلاسیون، برادیکاردی، تاکیکاردی بدون نبض، آسیستول و...)
<۰/۰۵	۱۵۶۰	۱۱۳۵	اطلاعات در مورد داروهای مورد استفاده و چگونگی استفاده از آن در ایست قلبی-ریوی

(P<۰/۰۵) (۸).

بحث

در لحظاتی که زندگی یک انسان بین مرگ و زندگی در تلاطم است و هیچ تکراری را نمی‌شناسد، نیاز به وجود نیروی کارآمد و برخوردار از دانش و مهارت جزء جنبه‌های حقوقی بیماران تلقی می‌گردد. به منظور ضریب اطمینان کافی کارکنان درمانی از CPR، آموزش بایستی به طور مستمر صورت گیرد. چنانچه صاحب‌نظران وجود دوره‌های بازآموزی CPR را حداکثر ۹۰ روز و حتی ماهانه توصیه می‌کنند (۴)، که به طور مداوم برای اعمالی مانند احیای قلب و ریه بایستی صورت گیرد. لذا پیشنهاد می‌گردد که مسئولین و برنامه‌ریزان توجه بیشتری به آموزش‌های در خور نیاز پرستاران در بازآموزی‌ها داشته باشند.

نتیجه‌گیری

نتایج این تحقیق بیانگر آگاهی بسیار کم پرستاران در مورد آریتمی‌های شایع منجر به مرگ، چگونگی برقراری گردش خون و داروهای مورد، مانور هایملیش و چگونگی انجام آن بود. همچنین این تحقیق نشان داد که دوره‌های آموزشی می‌تواند بر افزایش آگاهی پرستاران تاثیر قابل ملاحظه‌ای داشته باشد

تشکر و قدردانی

از تمامی پرستارانی که در این تحقیق ما را یاری نمودند، سپاسگزاری می‌شود.

در این مطالعه پس از اجرای کارگاه آموزشی، میزان آگاهی در مورد مطالب بسیار ضروری به اندازه قابل ملاحظه‌ای افزایش یافت، به طوری که افزایش سطح آگاهی در حوزه‌های چگونگی برقراری گردش خون و کنترل بیمار، آریتمی‌های شایع منجر به مرگ و پروتکل‌های درمانی مربوطه، انسداد راه‌هوایی و مانور هایملیش و چگونگی اجرای آن و نیز داروهای رایج در CPR کاملاً مشهود بود. اگرچه در حوزه‌های علامه ایست قلبی، باز کردن راه هوایی و نفس دادن و چگونگی استفاده از دستگاه الکترو شوک و کاربرد آن آموزش سطح معنی‌داری را نشان نداد. دلیل این امر می‌تواند مطلوب بودن سطح میزان آگاهی در این موارد و یا عدم تاثیر کافی کارگاه باشد. در این راستا کیانفر طی تحقیقی تاثیر آموزش کارگاه CPR بر میزان معلومات کارکنان بخش‌های مختلف بیمارستان شهید رجایی را طی دو دوره به فاصله ۶ ماه مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه رسید که کارگاه به نحو مطلوبی اطلاعات و مهارت‌های عملی کارکنان را در مورد CPR افزایش می‌دهد، به طوری که نمره پیش آزمون ۴۸ درصد و نمره پس آزمون ۷۷ درصد به دست آمد (۷). الیاسی نیز اثر کارگاه آموزشی CPR را طی دو روز بر سطح آگاهی دانشجویان پزشکی مورد مطالعه قرار داد و به نتایج مشابه کیانفر و محقق دست یافت، به طوری که میانگین نمره پیش آزمون از ۳۸ درصد به ۹۱ درصد پس آزمون افزایش یافت

References

- 1) Alton R. *Arrhythmias associated with cardiopulmonary arrest*. Nurs Times. 1994;90(19):42-4.
- 2) Eastwick-Field P. *Introducing nurse-initiated management of cardiac arrest*. Nurs Stand. 1996;10(26):46-8.
- 3) Broomfield R. *A quasi-experimental research to investigate the retention of basic cardiopulmonary resuscitation skills and knowledge by qualified nurses following a course in professional development*. J Adv Nurs. 1996;23(5):1016-23.
- 4) Hamilton R. *Nurses' knowledge and skill retention following cardiopulmonary resuscitation training: a review of the literature*. Journal of Advanced Nursing. 2005;51(3): 288-297.
- ۵) ادیب حاج باقری، م. افاضل، م. ر. موسوی، س. غ. نوریزاد، ص. بررسی آگاهی و

مهارت کارکنان درمانی بیمارستان‌های کاشان در زمینه احیای قلبی - ریوی. فیض. فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کاشان. ۱۳۸۰. دوره ۵. شماره ۱۹. صفحات ۹۶ تا ۱۰۳.

۶) سیاح، س. ارزیابی آگاهی کارورزان دانشگاه علوم پزشکی قزوین از احیای قلب و ریه. مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی قزوین. دوره ۵. شماره ۳۳. ۱۳۸۰. صفحات ۹۸ تا ۱۰۰.

۷) کیانفر، الف. فراست کیش، ر. پناهی پور، ع. ملاصادقی، غ. ماهوری، ع. توتونچی، م و همکاران. بررسی میزان معلومات پرسنل بخش‌های مختلف مرکز شهید رجایی تهران در مورد احیاء قلبی - ریوی. خلاصه مقالات چهارمین گنگره بین‌المللی بیهوشی. تهران. انجمن انستیتولوژی و مراقبت‌های ویژه ایران. ۱۳۸۴. صفحات ۲۶۴ تا ۲۶۵.

۸) الیاسی، ه. بررسی اثر آموزش کارگاه احیاء قلبی - ریوی بر روی سطح آگاهی دانشجویان پزشکی. پایان نامه برای گرفتن مدرک دکترای حرفه‌ای. تهران. دانشکده پزشکی. دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی شهید بهشتی. ۱۳۷۷. صفحه ۳۴.